

Recenzije.

Consultationes juris canonici. Ex Pont. Institut. Utr. Juris. Auctoribus: C. Bernardini, A. Canestri, F. Cattani-Amadori, H. I. Cigognani, V. Dalpiaz, F. X. Dambrosio. I. Haring, A. Larraona, Ph. Maroto, A. Perugini, F. Roberti, I. Teodori, A. Tondini. Vol. I., in —8, pp. 370 — Romae, apud idem Institut. U. J., 1934 — Lit. 25.

Profesori na Pontificio Istituto Giuridico »Utriusque Iuris« u Rimu, među kojima ima nekoliko prvorazrednih kanonističkih stručnjaka na glasu, izdavaju već desetu godinu (od 1927) svoj kanonistički časopis »Apollinaris« (commentarius iuris canonici).

U tom časopisu donose u stalnoj rubrici pod skupnim naslovom »Consultationes« stručna rješenja raznovrsnih pravnih pitanja i problema u kazuističnom obliku. Sada su odlučili, da ove »consultationes« preštampaju iz ovoga časopisa i izdadu kao zasebnu zbirku. U ovom prvom svesku sadržano je svega 111 takovih jurističkih kazusa svrstanih u 5 knjiga prema razdiobi Kodeksa kan. prava. Od zamašnije vrijednosti su (po ocjeni u »Jus Pontif.« 1937, 94) ovi sastavci: *Leges vitio affectae* (Prof. Teodori), *De conditione iuridica mansionarii, qui nominatus sit canonicus honorarius eiusdem ecclesiae* (Prof. Maroto), *De dote monialis ante Codicem transeuntis* (Prof. d'Ambrosio), *De celebratione Missarum in anticipatum suffragium* (Prof. Canestri), *De metu ab amente incusso in ordine ad matrimonium* (Prof. Bernardini), *De appellatione a sententia rotali prolata »videntibus omnibus«* (Prof. Roberti), *An baptizatis extra Ecclesiam Catholicam usus competat privilegii Paulini* (Prof. Dalpiaz). No i svi ostali sastavci u svemu čine stručan i vrijedan prilog kanonističkoj nauci. Dakako da će se ovde onde naći po koji izvod, s kojim se neće svi složiti: tako n. pr. N. Hilling (u Archiv für kath. Kirchenrecht, 1936, 440) pobija izvode Prof. Roberti: »Defensorem vinculi posse iudicium conclusiones invisere, nisi specialis obstat prohibitio« (pag. 262). I mi smo opazili jednu omašku, koja se odnosi na nas. U sastavcima, koji rade o Const. Pii XI »*Deus scientiarum Dominus*« (Prof. Roberti) donosi se lista crkvenih univerziteta i fakulteta do 30 juna 1930 (pag. 194) i lista poslije Const. Deus scient. Dom. (pag. 205). U jednoj i drugoj listi označeno je i naše sveučilište (Jugoslavia, Zagreb), ali mu je ime upisano neispravno ovako: »Sveučilište Kraljevine S. H. S.« Kako je poznato taj je naslov hrvatsko sveučilište dobilo po naredbi biv. bana dr. Palečeka od 15/7, 1919 br. 19.572

(izdanoj za vrijeme vlade pok. Stojana Protića po nalogu tadanjega ministra unutr. djela Svet. Pribičevića). Međutim je prema zakonu od 3 listopada 1929 sadašnji službeni naslov našega sveučilišta: »Univerzitet Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu«.

Dr. Fr. Herman.

Dr. Dragutin Kulewald: LITURGIKA. Zagreb 1937. Str. 374 i prilog. U platno vezano kod autora, Zagreb, Trenkova 7/III. Din. 105.—, poštom Din. 110.—. Knjižarska cijena Din. 130.

Do nedavna t. j. do izdanja CJC, a gdje gdje i kasnije, po svim se bogoslovnim učilištima predavala liturgika zajedno sa pastoralnim bogoslovljem. No kako se od onog doba liturgika uspored s arheologijom razvila u posebnu znanost, i Crkva je urgirala (can. 1365. § 2.), da se ista kao posebna znanost predaje u bogoslovnim učilištima, to su prihvatili i naši bogoslovni fakulteti, gdje se od g. 1935. liturgika predaje kao posebna disciplina. U tom je pravcu već prije radio profesor Dr. Dragutin Kniewald, kad je g. 1930. izdao Pastirsko Bogoslovlje, u kom je obradio samo ličnost i djelovanje duh. pastira, dok je međutim pripremao znanstvenu obradu liturgike.

Izašla je ova njegova željno očekivana nova knjiga, koja svojim objamom zaostaje možda za liturgikama drugih većih naroda, ali svojim ih je obilnim sadržajem dostigla i možda prelašila, jer dok one često puta na široko razlažu neke liturgičke materije, pisac naš to isto kaže kraće ali ipak jasno, učeno, svakom inteligentu razumljivo.

Predavanja su to bogoslovima, ali materijal je tu obrađen ogroman i različit, te će zadovoljiti svakoga, ne samo svećenika nego i inteligenta laika, koji se isto interesira za crkvene stvari. Kako se i kod nas razmahao liturgijski pokret, komu je — što treba istaknuti — g. profesor pionir, prvi početnik kod nas, to će njegova Liturgika biti putokaz, kojim treba poći, ako želimo, da taj pokret prodre u naš narod, koji je kako nam starina kazuje i ostaci ostanaka u Hrv. Primorju, Dalmaciji i otocima našim potvrđuju, bio liturgički odgojen, liturgija mu je bila prešla u život, živio je sa Crkvom. Taj su mu život od njegovog pokrštenja podržavali mnogobrojni benediktinski samostani pa brojno svećenstvo ne samo u katedralnim, nego i u drugim većim mjestima. Opadanjem samostana i broja svećenstva popustio je život sa Crkvom i izrodio se u privatnu pobožnost, kojom se izgubio smisao za Kristovu zajednicu a onda nastupilo posvećmašnje napuštanje crkvenih obveza.

Svoju je Liturgiku g. profesor zgodno podijelio u tri glavna odsjeka. U prvom odsjeku govori o liturgijskim oblicima uopće. Nakon izlaganja, što je liturgija, tumači je kao znanost o bogoštovlju, navada povjesni njezin razvitak, zakonodavstvo u Crkvi, govori o liturgijskim jezicima s osobitim obzirom na staroslavenski, o liturgijskim knjigama od prvog početka pa do danas, o crkvenom pjesništvu i pjevanju. Zatim o bogoštovnim zgradama i crkvenom namještaju, u koliko spada u liturgiku, dok obećaje, da će u posebnoj knjizi prikazati ove stvari s umjetničkoga gledišta. U ovaj je dio uvrstio i razne liturgijske simbole, koji se u crkvi upotrebljavaju. U drugom odsjeku obrađuje liturgijsku godinu, crkveni kalendar, blagdane uopće, kršćansku sedmicu i dva ciklusa crkvene go-